

Література:

1. Sassoli M. Autonomous Weapons and International Humanitarian Law: Advantages, Open Technical Questions and Legal Issues to be Clarified. *International Law Studies*. Volume 90. Naval War College, Newport, Rhode Island. 2014. P. 308-340. URL: <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1017&context=ils> (Дата звернення: 15.12.2024)

2. Пасечник О. В. Становлення міжнародного правопорядку в умовах суспільно-політичної реальності метамодерну. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук спеціальність 12.00.11 «Міжнародне право». Міжнародний гуманітарний університет. Одеса. 2024. 497 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0524U000052> (Дата звернення: 15.12.2024)

3. Сумісний з людиною: штучний інтелект і проблема контролю / Стюарт Рассел; пер. з англ. В. Зенгви. Київ: Форс Україна, 2020. 416 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-163>

Цибулін Тарас Григорович

кандидат юридичних наук

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міністерство юстиції України та його публічно-владна діяльність є складним об'єктом досліджень в адміністративному праві, адже можна досліджувати під різним кутом зору: внутрішню структуру міністерства та взаємодію його структурних підрозділів між собою; взаємодію міністерства з іншими органами виконавчої влади; систему службових відносин в підрозділах міністерства; порядок надання приватним особам публічних послуг; процедуру реалізації правотворчої функції Міністерством юстиції України; механізм реалізації інформаційної, аналітичної та інформаційно-аналітичної роботи (діяльності) та багато інших питань. Кожне із перелічених питань потребує свого специфічного набору методів наукового пізнання та понятійного апарату.

У зв'язку із цим, прискіпливої уваги з боку адміністративістів України потребує питання визначення методологічних особливостей

дослідження інформаційно-аналітичної роботи Міністерства юстиції України.

Методологію досліджень слід розглядати на загальному та індивідуальному рівні, коли на загальному рівні пропонується цілісна система знань про методи пізнання правових явищ і правила їх застосування, а на індивідуальному – набір методів пізнання залежить не тільки від особливостей предмету дослідження, а й від якостей і характеристик суб'єкта дослідження. Якщо загальна методологія більш менш розроблена в юридичній науці та до неї є доступ всіх бажаючих для ознайомлення, то індивідуальна методологія іноді може відхилитись від стандартів загальної методології, що часто призводить до хибних чи мало обґрунтованих висновків. На нашу думку, методологія досліджень на індивідуальному рівні залишається недосконалою з двох причин: 1) дослідники не вміють теоретичні знання про методологію пізнання світу використовувати на практиці (тому такі знання залишаються у свідомості дослідника у вигляді декларацій, яких не обов'язково дотримуватись у власній науково-дослідній діяльності); 2) дослідники не вміють оперувати методами наукового пізнання в залежності від цілей і предмету дослідження (тому деякі дослідження однобоко висвітлюють правове явище, не розкриваючи при цьому всіх його властивостей і проявів в реальному житті).

До методологічних особливостей дослідження інформаційно-аналітичної роботи Міністерства юстиції України можна віднести наступні: 1) застосовування термінології, за допомогою якої визначається та фіксується зміст юридичних понять, що використовуються в науково-дослідній роботі; 2) використання комплексного підходу з урахуванням специфіки об'єкта дослідження; 3) використання системного підходу з урахуванням специфіки об'єкта дослідження [5, с. 104].

Коли мова йде про використання в наукових дослідженнях категоріального апарату, то це означає, що з самого початку наукової діяльності суб'єкт дослідження повинен визначитись із набором термінів та понять, що буде використовувати під час обґрунтування своїх висновків та пропозицій. Іноді це зробити важко, адже існує безліч споріднених між собою понять і таких, що мають декілька наукових трактувань. При дослідженні інформаційно-аналітичної роботи Міністерства юстиції України виникає дві суттєві термінологічні проблеми: 1) необхідність уточнення змісту та співвідношення понять «робота» і «діяльність»; 2) необхідність порівняльної характеристики понять «інформаційна робота», «аналітична робота» та «інформаційно-аналітична робота».

Хочемо наголосити, що Міністерство юстиції України, як і всі працівники міністерства, є суб'єктами соціальних відносин, а також Міністерство юстиції України як суб'єкт публічної влади здійснює свої повноваження зовні по відношенню до інших суб'єктів права, а також в середині міністерства складаються організаційно-управлінські відносини. Це дає підстави для висновку, що при характеристиці особливостей функціонування міністерства та його працівників, можна використовувати як тотожні поняття «інформаційно-аналітична робота» і поняття «інформаційно-аналітична діяльність» як тотожні.

Окрім вирішення суперечностей щодо термінології, хочемо звернути увагу і на інші методологічні особливості дослідження інформаційно-аналітичної роботи Міністерства юстиції України.

Друга методологічна особливість полягає в тому, що при дослідженні адміністративно-правових явищ слід використовувати здобутки інших наук, які охоплюють ці ж явища своїм предметом дослідження. В нашому випадку мова йде про дослідження інформаційної, аналітичної та інформаційно-аналітичної роботи (діяльності), які є також предметом досліджень багатьох інших наук (економічних і управлінських наук). Хочемо підкреслити – не завжди те, що стало важливим здобутком в економічних чи управлінських науках, обов'язково слід класти в основу адміністративно-правових досліджень. Тому до багатьох висновків щодо розуміння змісту інформаційної, аналітичної та інформаційно-аналітичної роботи (діяльності), які були зроблені в межах інших наук, слід ставитись, по-перше, критично, по-друге, через призму теорії та практики адміністративного права. У зв'язку із цим, повністю погоджуємось із висновком, який зробив О.М. Сибіга: «Підкреслюємо, що комплексний підхід є доречним лише у тих випадках, коли знання теорії конституційного права та теорії інформаційного права, перш ніж бути використаними в рамках досліджень адміністративно-правових явищ, обробляються (проходять через «сито») теоретичних знань адміністративного права і процесу» [5, с. 89].

Третя методологічна особливість полягає у використанні системного підходу з урахуванням специфіки об'єкта дослідження. Така системність в межах дослідження інформаційно-аналітичної роботи Міністерства юстиції України повинна проявлятися в наступному:

а) чітке розмежування змісту та співвідношення понять «інформаційна», «аналітична» та «інформаційно-аналітична» робота (діяльність). Відповідно цим питанням присвячено достатньо уваги, адже авторське уточнення змісту поняття «інформаційно-аналітична робота (діяльність)» дозволить окреслити коло досліджуваних питань (уточнити предмет дослідження);

б) аналіз норм як матеріального, так і процедурного адміністративного права. В теорії адміністративного права виділяють три групи норм адміністративного права – матеріальні, процедурні і процесуальні [12], але, у зв'язку зі специфікою функціонування Міністерства юстиції України можна говорити про те, що даний орган виконавчої влади є учасником тільки матеріальних та процедурних адміністративних правовідносин. Відповідно, слід детально вивчити питання компетенції Міністерства юстиції України щодо інформаційно-аналітичної діяльності (матеріальна частина) та особливості її реалізації (процедурна частина);

в) розкриття специфіки діяльності Міністерства юстиції України як зовні (реалізація публічно-владних повноважень), так і всередині (особливості функціонування внутрішньо-організаційної управлінської структури). Особливість інформаційно-аналітичної діяльності в тому, що вона присутня в більшій чи меншій мірі в будь-якому повноваженні, яке реалізується органом виконавчої влади як зовні, так і в середині.

Таким чином можна констатувати, що Міністерство юстиції України та його публічно-владна діяльність є складним об'єктом досліджень в адміністративному праві, і при дослідженні його інформаційно-аналітичної роботи слід використовувати наступні методологічні вимоги: застосування термінології, за допомогою якої визначається та фіксується зміст юридичних понять, що використовуються в науково-дослідній роботі; використання комплексного підходу з урахуванням специфіки об'єкта дослідження; використання системного підходу з урахуванням специфіки об'єкта дослідження.

Література:

1. Сибіга О.М. Адміністративно-правове забезпечення та судовий захист права особи на доступ до публічної інформації: дис. ...док. юрид. наук: 12.00.07; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2019. 379 с.

2. Миколенко О.І., Степанова Т.В. Рецензія на підручник «Курс адміністративного процесуального права. загальна частина / С. В. Ківалов, І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. Одеса : Фенікс, 2014. 342 с.». *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство*. 2014. Т. 19. Вип. 2 (23). С. 110-114.